

Bymaskin - Tidsmaskin

Sandnes er kanskje den eneste norske byen som med en viss snert og stolthet kunne brukt urbanismebegrepet *Edge City*¹ om seg selv. Mens det de siste årene har blitt tydelig at det er “fullt” i Stavanger – byen har rett og slett ikke lenger noe areal å vokse på – er det idag en eksponensiell vekst i Sandnes hva gjelder unge innflyttere, og bo- og kulturtilbud tilpasset disse. Storebror er i ferd med å bli kvapsete og konservativ, mens den tidligere så kvisete lillesøsteren i sør nå omsider kan høste fruktene av spenstig og sexy framtidstro og -evne (etter årevis med sykling kanskje?)

Når byen nå, la oss kalle dette år null, jubilerer under logoen *Sandnes 2160*, sier det igrunnen alt. En by som velger å dra en radius på 150 år i alle retninger fra sentrum for å skape sin egen krystallkule fortjener respekt.

Kinokino er et godt eksempel på hva som går an hvis man bare tør. I løpet av sitt første leveår har stedet markert seg som et av landets mest innovative kulturhus, som både i navn og gavn klarer å kombinere faglig fokus, lokal bevissthet og uredd vilje til nyskaping. Det var derfor ikke vanskelig å svare ja da jeg en tidlig morgen før jul ifjor fikk en telefon fra Sandnes med spørsmål om jeg ville være kurator for et kunstnerisk film/videoprojekt som kunne forvalte byens og senterets ånd på en engasjerende måte gjennom stikkordene *fortid – nåtid - framtid*.

Det ble utarbeidet en (ønske)liste over tolv norske og internasjonale kunstnere i toppsjiktet som ble invitert til å foreslå nye fortellinger om byen gjennom ukonvensjonell bruk av såkalt *found footage* - private film- og videosnutter samlet inn fra byens egne innbyggere og klippet slik at historien blir formulert på nytt. De tre manusforslagene som stakk seg ut kom fra dem som hadde mest avstand til byen, regionen og landet. Gustav Deutsch, Bjørn Melhus og Raphaele Shirley kommer fra vidt forskjellige bakgrunn både geografisk og kunstnerisk, men har det til felles at de ser byens historie fullstendig fra utsiden, uten forutinntatte holdninger om hva de skal finne. Samtidig er alle veldig tydelige i sine respektive tilnærminger, hvilket er med på gjøre prosjektene lesbare for alle.

I typisk kultur-norsk forstand er det i seg selv et uvanlig og modig grep å la en gjeng med utlendinger (kunstnere attpåtil!), forvalte “vår” kulturelle arv – igjen et hint om at Sandnes er trygg nok på seg selv til å la historien skapes på nytt her og nå.

De tre filmene som nå skal presenteres under en stor innendørs “by-picnic” inne i den ærverdige gamle kinosalen kommer til å gjøre seg bemerket langt utenfor bygrensa. Alle tre er høyst stedsspesifikke, og kunne bare vært laget et sted som tør å se framtiden rett i øynene gjennom å kaste et kaleidoskopisk kikk bakover. Denne maskinen og disse folka går sin egen vei. Behovet for nye, mørke solbriller vil snart være påtrengende.

Per Platou
kurator

1 Begrepet ble første gang brukt av Tom Wolfe i romanen *The Electric Kool-Aid Acid Test* (1968), og senere gjort kjent gjennom forfatter/journalist Joel Garreau for å beskrive et urbant fenomen som beskriver amerikanske utkantbyer/forsteder med tydelig vekst og kulturell og infrastrukturell “edge”.